

KÖZLEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest (Közteltek), U1161-át 25. szám.**

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Felhívás a gazdaközönséghez.

A gazdaközönség egyik legnehezebb dolga a jó értékesítés. S miért az? mert szervezkedve nincs! Tegyük meg tehát a lehető é térer! Most a midőn a gabona ára emelkedőben van, a gazdaközönség az árakat csak úgy tudja kihasználni, ha tájékozott pontosan az árakról. Tapasztalatból tudjuk, hogy például az árpa ára a tőzsden nincs jogyvezze, s mindenki tapogatózva adja el terményét, mert a börzei jegyzések legtöbb gada előtt érthetlenné. Segítsünk tehát magunkon. Kérjük be a gazdák a „Közlekek” szerkesztőségéhez az általuk eszközölt eladások jegyzékét s a szerkesztőség azokat a tőzsderevatban közzé fogja tenni. De ne csak a gabona, hanem élő állat és bármi más termény eladását is közöljék, mely czérra egy új rovatot nyitunk „Eladások” czim alatt.

A bejelentésben kérjük az eladott mennyiséget, a minőségi súlyt, az eladás napját, az eladás helyét, és az eladást írt közölni. Kérjük ezt nemcsak tagjaink, hanem ősszeg gazdatársainktól.

Forster Géza,
főszerkesztő.

Országos sörárpavásárok.

I.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. évi szeptember hó 20—30-ig, **Budapest**-en, a **Közlekek** palota helyiségeiben országos

sörárpakálást és ezzel kapcsolatban sörárpavásárt is rendez, mely utóbbi már *augusztus hó 20-án nyitlik meg s tart szeptember 30-ig.*

A kiállításra beküldendő árpaminta mennyisége 5 kg. Árpaminták a kiállításra augusztus 1—20-ig küldhetők; későbbben érkező mintákat a rendezőség el nem fogad.

Figyelmeztetjük a t. gazdatársakat, hogy a rendezőség csakis az esetben vesz fel a kiállításra árpamintákat, ha azok az általa szétküldött bejelentési ívek kíséretében küldetnek be.

Tervezetet és bejelentési ívet levélbeli megkérésre az OMGE. titkári hivatala készségesen küld.

II.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, úgy is mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja, a Borsod- és Pozsony vármegyei gazd. egyesületekkel, a miskolci ipar- és kereskedelmi kamarával és a Magyar Mezőgazdák Szövetségével, függetlenül a Budapestben rendezendő sörárpakálást és, vásártól,

1897. évi augusztus havában Pozsonyban és Miskolcon országos sörárpavásárokat rendez.

A vásárok a következő napokon tartanak meg: **Pozsonyban**, a vármegyei gazdasági nagytérben, **augusztus hó 29-én**, d. e. 11 órától, d. u. 2 óráig. **Miskolcon** a vármegyei gazdasági nagytérben **augusztus hó 30-án** d. e. 9 órától, d. u. 1 óráig.

E vásárok valamelyikén résztvenni óhajtó eladó, az illető gazdasági egyület (pozsonyi vagy miskolci) titkári hivatalába eladó sörárpájából faj és minőségenkint 10 kg. mintát s egyidejűleg ugyanazon mintából 4 kpt a Magyar Mezőgazdák Szövetségének is tartozik beküldeni. A minták beküldésének határideje a pozsonyi vásárra aug. 5—20, a miskolcziára aug. hó 10—27.

A vásárok iránt érdeklődőknek részletes tájékoztatást nyújt és bejelentési íveket küld egy a Pozsony megyei, mint a Borsod vármegyei gazd. egyület titkári hivatala.

A rendező-bizottság.

Főhívás gyümölcs-termelőinkhez.

A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete a gyümölcsértékesítést kezébe óhajtván venni, azzal az eszmével foglalkozik, hogy Oroszországban piacot szerezzen a magyar gyümölcsnek. Felhívjuk tehát termelőinket, hogy akiknek eladó gyümölcsök volna, szíveskedjenek azt a fentvezett szövetkezetnek (Budapest, Közponi-Vásárcsarnok) bejelenteni, hogy a szövetkezet az eladó gyümölcs mennyiségéről eleve tájékozva legyen.

Megjegyzendő, miszerint Oroszországba szállításra sárga-barack, sárga- és görög-dinnye, alma és körte alkalmas. Mindezek azonban csakis választott, kiváló jó minőségben és gondosan csomagolva küldhetők. E tekintetben költséggel nyújt fölvilágosítást a szövetkezet üzletvezetőse. A kinek pedig borsgyümölcsük volna eladó, körte, vagy alma, annak értékesítés iránt is a szövetkezet készséggel gondoskodik és annak eladását követi.

A gazdaközönségnek érdekében áll, hogy e tekintetben a szükséges bejelentéseket minél előbb megtegye a szövetkezet meghiúsítása végett.

Forster Géza
igazgató.

Abrak-takarmány küldemények szállítása.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 25018/97 szám alatt kelt magas rendeltével az abrak-takarmány (korpá, olajpogácsa árpadar, kukoriczadara és malomkonoly) küldemények szállítására névze díjkezelmény engedélyezett a gazdáknak, a mely díjkezelményben gazdasági egyesületek által kiállított igazolványok alapján részesülnek. A kik tehát egyesületük tisztelt tagjai közül így igazolványok mellett való kedvezményes szállításra igényt tartanak, forduljanak, a titkári hivatalhoz, minden egyes esetben pontosan feltüntetve a *feladó nevet, címzett nevet és lakhelyét, a feladási állomást, rendeltetési állomást, címzett foglalkozását,*

A cséplési időnyre ugy bel- mint külföldi szenekre

igen kedvező ajánlatokkal készséggel szolgál

a **MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE.**

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. sz.

az áru nemét és mennyiségét. A mennyiségre nézve megjegyezzük, hogy 100 q-nál kevesebb árua igazolvány ki nem állítatik. A levelezh egy 10 kros bélyeg mellékelendő.

Igazgató.

Szólészeti tanulmányt.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szőlőművelési és borászati szakosztálya szeptember hó 11-től 20-ig terjedő időközben tanulmányt rendez.

A tanulmányt az alábbi szőlőtermelő vidékekre terjed ki:

- a) a székesfőváros vidékére,
 - b) Balatonmentére,
 - c) Szeged s Arad-hegalya vidékére.
- A tanulmányt Budapestről indul szeptember hó 12-én és Világoson zárul szeptember hó 20-án.

Részletes tervezet a „Köztelek” 54 (600.) számában jelent meg.

A tanulmányt összes költsége maximumán 60–70 frt, beleértve az utazás, elszállásolás s étkezés költségeit s beleem érve a Budapestre való utazást s a Világosról való hazautazás költségeit.

A tanulmányban való részvételre való jelentkezések az OMGE. titkári hivatalához intézendők, mely jelentkezésekkel egyidejűleg az előírt költségök fele, azaz 30 frt az OMGE. pénztárába czimezve beküldendő. Oly jelentkezések, amelyekkel egyidejűleg a 30 forint előleg be nem küldetik, figyelembe nem vétetnek. A részvételi díj második részlete a jelentkezések lezárása s a költségök végleges megállapítása után lesz befizetendő.

A jelentkezés határideje augusztus 20. A részvételi száma 60.

Mindenemű felvilágosítással szolgál az OMGE. titkári hivatala.

A rendező-bizottság.

A munkáskérdés.

Irta: Forster Géza.

A mezőgazdasági munkás kérdés rendezése már régebbi idő óta kívánatos lett volna, azonban mindez ideig elodázott. Most, a midőn a mezőgazdaságban már nálunk is a sztrájkok mutatkoznak, elodázhatatlan teendővé válik, hogy egy társadalom, mint a kormány a mezőgazdasági munkáskérdést megoldásra vezesse.

Legfontosabb Magyarországra nézve az, hogy az aratási időszakra a szükséges munkáskéz biztosítsassék. Mert Magyarországon legnagyobb részében még a mezőgazdaságnál a legnagyobb munkásszükségletet az aratási munka igényli. Igényli pedig ezt leginkább az Alföld, a mely túlnyomó részben még ma is gabonatermelő vidék. És éppen ezen ország részünk az, a mely legkevésbé igyekszik és igyekezett a multban az aratási munkát biztosítani magának. Ennek okait birálgatni nem tartom ma időszertnek; mind a két fél bizonyos tekintetben hibás, azonban a kérdés megoldásá-

hoz nem okvetlenül szükséges az, hogy olyan momentumok is felsorolassanak, a melyek a dolgot még jobban elmérgesítenék.

A mint azt az ideai aratási munkálatok is bebizonyították, Magyarországon különben munkáshiányról szó sincs; hanem csakis a munkásoknak helytelen geográfiai elhelyezése okozza azt, hogy egyes vidékeken a munkáshiány látszik. Ha a geográfiai elhelyezés szűlle nehézségek eloszlatlanni fognak — a mi a mostani közlekedési viszonyok mellett a leegyszerűbb, akkor nézetem szerint egy ideig Magyarországon munkáshiányról még szólni sem lehet. Szólnunk kell azonban a munkások helyes beosztásáról; vagyis úgy a munkaadók, mint a munkatellejesítők szervezéséről, hogy ezek kölcsönösen feltalálják egymást.

Mindkét tekintetből szükséges tehát elsősorban, hogy egy szervező iroda létesíttessék, hogy a munkaadó és munkás egymást könnyen megtalálhassák.

A központi iroda szervezését vagy a földművelésügyi miniszter vállalhatja magára, vagy annak szervezését rá lehet bízni a gazd. egyesületek országos szövetségének központi irodájára. Nagyon természetes, hogy ezen iroda szükségletét az állami költségvetésben kell, hogy fedeztetni találjanak. A megyékben pedig hivatalok a munkásfelesleg összeírására; nemkülönben már a megye területén a munkaadók és munkások összehozására a gazdasági egyesületek, a mezőgazdasági bizottságok és a köz-igazgatás.

Hogy azonban ezen fórumok a helyő működést kifejthessék, a törvényhozásnak kell, illetve kötelessége gondoskodni arról, hogy a munkaadó és munkás között kötött szerződések mindkét fél részéről tiszteletben részesüljenek. Továbbá gondoskodni kell a törvényhozásnak arról is, hogy a munkásközvetítéssel megbízott faktorok feladataikat megfelelően és kötelezettségeiket pontosan teljesítsék.

Mielőtt a megoldási módokatokra álltérnek, szabadon felemlenem azon körülményeket, melyek a mai időben az aratás könnyű lebonylóitását meggátolják.

El lehet mondani, hogy hazánk fele részében az aratók kello időben nem szerződhetnek és a birtokosok munkásszükségleteiket nem igyekeznek előleget biztosítani. Ez maga a legfőbb oka annak, hogy az utolsó pillanatra marad az, hogy a birtokos gabonájának letakarításáról gondoskodják. Akkor már oly rövid az idő, hogy azon vidékekről, hol munkásfelesleg mutatkozik, a munkáshiányban szenvedő vidékeknek ezekből nem juttatható; mert e tekintetben semmiféle szervezet nem lévén s azon nyilvánvarás, amely jelenleg e célból a minisztérium által vezetettik, már akkor legnagyobb részét adataiban megbizhatatlan; mert az összeírások oly időben eszközöltettek, midőn még munkáshiány

az országban egyáltalában nem mutatkozott.

Hazánk másik részében azon gyakorlat uralkodik, hogy az aratók Péter Pál napja előtt az egyes nagyobb alföldi városok piacznai toboroztatnak össze.

Ez már maga is áldatlan állapot, mert a mezőgazdaság a munkások konkurrencziáját a mai nyomott viszonyok között nem bírhatja ki. Még áldatlanabb helyzet az, ahol a birtokos a szomszéd falu községeit az aratás napján hajnalban toboroztatja össze felügyelő cseléd-sége által.

Hová vezet ez, ha a munkások összeírása megtörténik, mert végük a jelenlegi eljárást, midőn a felesleges munkáskéz tavasz felé iratki össze az oly vidékekről, ahol az aratási munkásokat az aratás előtti napokon avagy közvetlenül az aratás napján fogadják fel, megeshetik könnyen az, hogy akkora más vidékre teszik el az ezen szokást gyakorló vidékről a munkásokat, mint feleslegeseket. Ennek okvetlen elejét kell venni a munkáskérdés rendezésével. Elejét lehet pedig venni ennek leginkább oly módon, hogy a birtokos közönség felhívandó arra, hogy bizonyos záros határideig, mondjuk februárus hó végéig szerezzék be munkásszükségletét és ezen szükségletét szerződésszerűleg biztosítsa.

Ezen határidő letele után a gazdasági egyesületek, a mezőgazdasági bizottságok, vagy a közigazgatás közegei összeírják községről-községre azon munkásfeleslegeket; melyek aratás idején rendelkezésre állhatnak. Összeírják egyuttal azon kívánalmakat is, melyeket ezen felesleges munkások előzni óhajtának. Mindazok a birtokosok pedig, a kiknek nem sikerült február hó végéig munkásszükségleteiket fedezni, a központi irodához fordulnak — a hová a megyei összeírás által a munkásfeleslegek betérés-tettek, — hogy részükre a szükséges munkáscsapatot biztosítsa. Előadván természetesen azt is, hogy mily bért hajlandók az idegen vidékekről jövő munkások részére biztosítani. Ilymódon a központi iroda kello működése mellett a munkásfelesleg elhelyeztetni találhatunk; valamint a munkáshiány is fedeztetni talál.

Nagyon nehézzé teszi a mai aratási viszonyokat azon körülmény is, hogy megnéknél, sőt gyakran járásonként is különféle kikötések alkalmaztatnak a munkásokkal szemben. E tekintetben nagyon kívánatos, hogy nagyobb egyöntetűség jöjjön létre már azon célból is, hogy a munkások az aratási feltételek iránt könnyebben tájékozthatóak legyenek.

Okvetlenül szükséges azonban az aratási szerződések megkötésénél, hogy a szerződésben az aratók díja kétféleképpen legyen biztosítva. Tudniillik vagy részben történjen az aratás és mily részre, vagy az esetben, ha a termésben oly kár történne, elemi csapás vagy jégverés folytán, hogy a részbeni aratás nem eszközölhető, kat. holdankint kész-

pénzben mily összeg fizetendő a munkásoknak. Hasonlóképpen egytelőt megállapodás szükséges volna arra, hogy mily napi elemzés jár oly vidékeken, ahol a munkások nem magukat elemézik.

De nagyon szükséges volna annak a megállapítása is, hogy mily munkák nevezetők diszkrécionál munkának, a melyeknek teljesítésére az aralók ingyen vállalkoznak; illetve nem ingyen, azonban a megállapított tartási díj előlegezésre, vagy sok helyütt az ugynevezett konvencziójában gabona kiszolgáltatásért. Mindezen intézkedések azonban csak az esetben fognak célzatravezetőek lenni, ha mindkét fél részéről a törvény tisztelven fog tartatni.

A törvény tisztelven tartása iránt pedig a kormányak kötelessége gondoskodni és a közigazgatást szigorúan utasítani, hogy ily kérdésekben teljesen pártatlanul gyorsan eljárni a legfontosabb és legszigoribb kötelességének tarisa.

Habár ezen tárgyhoz szorosan nem tartozik, mindannak daczára út jónak és czélzerűnek látom reámutatni azon körülményre is, hogy a gazdasági munkások az aratási időszakban biztosítások s épp ezért szükséges, hogy az egyéb nagyobb kiterjedésű földmunkálatok, ugyintm folyozabályozások, vasutépítések munkálatai a legelőbb aratási időszakban — a mennyire csak lehet — megszüntendők.

Másrésről pedig a törvényhozásnak gondoskodni kötelessége arról, hogy idegen munkások ezen munkálatok végzésére hazánkba ne importáltassanak; mert gabonatermelő állam lévén, az év nagy részében munkásnépünk kereset nem találván, igyekszik az aratási munkálatoknál magát az egész évi munkálatért kárpótolni.

Ugyancsak a munkások kérdése megoldásánál reá kell mutatnunk arra a körülményre is, hogy az iparnál alkalmazott munkások szintén bevedők a törvényes intézkedések keretébe; mert a mai napig ipari konkurenczia mellett gyakran megtörténik az, hogy a mezei munkások némely vidékeken annyira elvonatnak a földműveléstől, hogy ezáltal csakugyan káros hatást gyakorolhatnak. Pedig ez könnyen elkerülhető volna, ha az ipar is e tekintetben korlátozva lenne, hogy ne vehessen fel oly hirtelen nagy számú munkásokat és rövid idő múlva ismét azokat elbocsáthassa; mert a mezei gazdaságától egyszer elvont munkás többé nagyon nehezen vehető arra, hogy visszatérjen a mezőgazdasághoz.

Ha az ipari vállalatok közelebb lennének bizonyos legrovidabb határidőre, mondjuk egy hónapig a felvett munkást foglalkoztatni, az esetben az ipari vállalatok is kénytelenítve lesznek meggondolni azt, mikor vonjanak munkárukörükbe egyszerre nagy számú munkásokat.

Az idei aratás munkálatai befejeztetven, nekem a jövő aratás alkalmával készülnem találok bennünket ezen

kérdés, szükséges, hogy a f. év telén megbeszélés és szervezés alát jártesse.

Ha az illetékes fórumok e tekintetben kötelezettségeiknek és a kitűzött czélnek meg fognak felelni, úgy nyugodtan tekinthetünk a jövő év aratása elé; mert a mai viszonyokat is csak a szervezőtlenség okozta.

Ma már, midőn minden egyén igyekszik existenciáját biztosítani, nem lehet csodálni azt, hogy a munkás is nem a jövőjét, de legalább egy évi existenciáját biztosítani óhajta. Nem azt akarom ezzel mondani, mintha a tulizott követelések barátja lennék; hanem mert tapasztalalásból tudom azt, hogy sok helyen szükséges a munkás védelmét eszközölni.

NÖVÉNYTERMELES.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Nehány szó a zöldségtakarmányozásról.

Ű A „Köztelek” 55. számában fenti cím alatt közölt közleményről sok tekintetben nem értek egyet.

Ezen közlemény szerint „az élő takarmányok kis mértékben való termelése” oka annak, hogy kénytelen a gazda azt lekaszálva tölre elvenni; és így elesik a zöld takarmányt; másik oka pedig az, hogy kultúránövények alát szánt területől a mai gazdasági helyzetben elvonni semmi sem lehet, sőt még azt nagyobb-tanunk kell. . . stb.

En ebben ellentmondást találok annyival is inkább, mivel a csalamadé hátrányait felsorolja, de előnyöiről keveset mond, és helyébe jobbat nem ajánlott.

Ezen alkalomból kifolyólag nem mulasztatom el annak felemelését, hogy igenis van egy takarmánynövényünk, mely mindkét irányban kielégítőnek, de mindegyik elhanyagolatott. Ez pedig nem más mint a takarmányborsó.

Ezen takarmány mindkét félsége (és zsi- és tavaszi) egyenlően magas protein- és szir- tartalmánál fogva kiválóan alkalmas minden más évelőt helyettesíteni. mállat az odái egy takarmánynövényünk, mely mindkét irányban kielégítőnek, de mindegyik elhanyagolatott. Ez pedig nem más mint a takarmányborsó. Ezen takarmány mindkét félsége (és zsi- és tavaszi) egyenlően magas protein- és szir- tartalmánál fogva kiválóan alkalmas minden más évelőt helyettesíteni. mállat az odái

hosszu időkre lekötött földek felszabadulhatnak, a kultúránövények elől tényleg nem fogunk el a zöld földet, a zöldségtakarmány értékeiből és izletesebb lesz. De vannak ezen növényfele- szettség még más előnyei is: nagyon korán tartható fel; míg a lucernától az idén május 15-én tavaly 21-én lehetett kaszálni, a borsó már 4-én ill. 6-én kaszálhattott és kiadóból volt annál.

Igaz ugyan, hogy a rozsszal vetendő, de hiszen az nem eshetik kifogás alá, lévén e célkora zöldségtakarmány nyerse. Tavasszal — akár a téle ideje alatt is — elvetve, május végére újból van takarmányunk elég.

„Lómag” nagy munkások által mikor nekünk „lómag” kell, melyet leginkább a csalamadéknál érünk el, próbáljuk meg csak a kukoricát 8” szélességben sűrű vetni és arra keresztez 4” szélességben borsót; az első vetésre korai tengetti tavaszi borsóval, az utóbb szükségündőre szalontai tengeti őrsi borsóval, és meggyőződhetünk róla, hogy ökrünk a legnyugatibb munka daczára a legjobb borból lesznek.

Megjegyzendőnek tartom még, hogy a t. borsó összetételénél fogva többet ér minden herélenél és szerintem még a lucernánál is nagyobb az értéke, mert sem aránktól, sem más ellenségtől nem szenved és leveleit nem perenegek le oly könnyen.

Megemlítendő még, hogy a borsós csal- máde nem zsarolja a földet, sőt némi tekintetben javítja is, miután a borsó nitrogén- gyűjtő növény.

Az olkóvetést illetőleg az a nézetem, hogy a nyári nagy munkák alatt azt a nagy tömeg takarmányt összekeverni és megszeccs- kázni, gyakran teljesen lehetetlen.

Borsós tengerrel az nem szükséges, miután az összekeverést elvégzi a természet. Hogy izéket többet hagyunk az állatok, mintha székeszárva volna, ez igaz, de tekintete vére, hogy a marhák izletes takarmánnyal, helyes etetés mellett vajmi kevés izéket hagy- nak, az így bedőlott vesztésge a munka meg- takarítása által dusa kárpótolva van annál is inkább, mert a székeszözt takarmány daczára állatainak — ha még oly kevés — de valami szalastakarmányt mégis kell majd adni.

En nem vagyok ellensége az élő takarmánynak, de ha már adom, adom azt száraz állapotban, tisztán, szálasán, jó zöld takarmányról pedig az előbb elmondottak alapján gondoskodom.

Tudom azonban szerint a növénytermelési kísérleti állomás — melyekből az ezirányú ma az elmúlt évben több helyen kísérleteket, melyek között jó magam is részes voltam és mon- datom jól sikerültek.

Hogy vajjon most is folyunk-e ezen kísérletek* nem tudom, annyit azonban mon- datok, érdemes a terjesztésre.

Sándori Rezső.

Mákaratás és cséplés.

(Felelet a 345. számú kérdésre.)

A mák érése arról ismerhető fel, hogy a mákfej hegy megbarbul, megszárad, megkemé- nyedik s megzavá a szemek zörögnek benne. A mák korai aratásától órizkedni kell, mert az éretlen mák szemmel, kaszával, a termést elronthatják. A mák aratásához tehát annak teljes megérése után fognak hozzá.

Őt, a hol a mákot nagyban termelik aratása sarlókál történik, kisebb területen termelve — mint például jelen esetben is — a kézzel vagy lórsi évelő. Erdemel. Igaz, hogy ez valami kézzel emelt a termelési költség- geket, de viszont megméri a gazdát az idő- járás szezeleytelő s ha valamivel lassabban halad is a munka, teljesen biztosítja a meg- levő termést.

Szerdabalyi Aladár, a ki mákot már több év óta termel, erre vonatkozólag következők íja: „En a mákot közvetlen tojka alatt törtet- tem a napszomszom ponyvákból levett szá- kókba tölítgettem, kivéve a reggel 7 óráig le- törtötteket (6 óra előtt, kivált nagy harmadban úgy sem ajánlatos a munka megkezdése) melyek azután gépkönyvre kiterítve 1—2 óra alatt teljesen megszáradnak. Mihelyt így 2-3 száz száz szék tokos mák összerakott, megadódott a cséplés — járgányra cséplőgéppel, sőt kukorica- morzsolón is és pedig vagy mindjárt a mák- táblán, vagy fedett helyre hordatva a szákokat, a mint a milyen megbízható volt az időjárás.”

En is ezt az előjárat ajánlom követni kérdéstevőknek, melynek meg az után előnye is, hogy a szárnélküli máktok könnyebben csé- peltetho, illetve könnyebben tisztítható. A csé- plést kukoricamorzsolóval tessék végezteni, melyvel naponként 8—12 q. verhető ki. Gőz- cséplőgépeket csak ott lehet használni alkalm- talán, ha hol igen nagyban termeszti a mákot és sarlóval vágják le szarlatot. A szarlatot le- vágott mákot kis kővébe kötéve 4—8 napig szárazítani kell a földön, minek az a hátránya, hogy esős időben a mák elromhat.

* Az országos növénytermelési kísérleti állomás a takarmánytermelési természetével az idén is kiter- jelt mértékben foglalkozik és éppen ezen kísérletekre igen nagy gondot fordít. — Zooltervező.

A kiscsepelt meg községes Baker-ostán tökéletesen megtisztálható, a rostát igen lassan kell hullatni, s egyszerűen kell alkalmazni. A tisztá mag odáhull, a hova máskülönben a fímag s egyéb gyom szokott hullani. ☞

ÁLLATTANYÉSZTÉS.

Rovertvezető: Monostori Károly.

Elvetelés.

II.

Az okok elbocsoztatás ismeretéből önként következik, hogy a községes és ragadós elvetelés ellen nem egy, hanem nagyon sokféle módon szükséges küzdenünk, akár védezőfog, akár gyógyítóg; azért sorba veszem a teendők közül és együttesen egy a nem ragadós, mint a ragadós abortusa néven, aként mint már a „Köztelek” mult évi 71-ik számban tettem.

1. Legelső feladatosa, semmiféle körülmény között meg tenni, hogy a magzatburkok (a pokla) az állatból kiróhadjon. Ne vesszen félt bennük az a tudat, hogy a természet ölen elő, nem domesztikált állatból a magzatburkokat soha senki el nem veszi, hanem magától távolodnak el; gondoljuk meg, hogy a szabadon mozgó természetes körülmények között elő állatból a burkok rendszerint gyorsan s a nélkül távolodnak el, hogy rohadásnak indulnának s a lehető legtrikább, kivételes eset ennek ellenkezője. A háziasított, a természetes mivoltából kiforgatott állatban a magzatburkokat visszamaradása azonban mindennapi dolog még akkor is, ha a védezési forma nem forog s jól felöltött edényt azoktól elvároltani, vagy valamely beavatkozással eltávolodásra bírni, melyről rohadásba mehetnének is oly anyagok természetére és elszaporodására alkalmat szolgáltatnának, mely anyagok direkt és indirekt kormozók lehetnek. A burkok eltávolítása némi gyakorlat megismerése után nem nagy mesterség s a következők hajtható végre. Kormozéknak levágjuk, gyökereken megtisztítjuk s kormozéknak karunkkal szappannal alaposan megmoszuk. Az 1—2%-os kromoldatot tartalmazó irrigator gummicserővel erre kezünkbe véve, behatolunk egész mélyen a hüvelyen keresztül a méhbe s ott a gummicserőt elbocsoztatva, a folyadékot ömölni hagyjuk, az edényt magára emelvé, azt a szer mindentől jól elusszon. Ezalatt ujjainkkal felkeressük a méh és burkok azon részét, melyek egymással össze vannak tapadva s a tapadási helyeket ujjainkkal óvatosan leválasztjuk, kinn lelév balkezünkkel huzás által segítené a leválaszt. Ekként a burkokat eltávolítva, a mondtott irrigátort egy-két napon át még folytatjuk s azzal a kezeléssel vége.

Mílhogy azonban kisebb háziállatok méhébe bejutni lehetetlen, mílhogy tovább burkoknak erőszakos leválasztása mégis csak több szakértelmű kíránót műtést, semhogy azt bárki is veszedelm nélkül véghezvitné, a pusztá irrigálást vehetjük igénybe — mint a gyakorlat mutatja nem kevesebb sikerrel. E czélból tehát csak bevezetjük az irrigator csövet minél mélyebben a méhbe s a mondtott erősségű langyos kromion oldatot 2—5 liternyi mennyiségben s aprólon kétszer, alba helyesztjük ezzel fellazítjuk egyfelől az összetapadt helyeket, másfelől összehúzódásra készítjük a méhet és fertőtlenítünk is, tehát minden javatlatnak, hogy a burkok eltávolodjanak s rohadásba ne menjenek, eleget te- szünk. Nagy a gyamun, hogy kérdéstevő nem így alaposan irrigáljatok, azért volt kedvezőtlen az eredmény.

2. Második elvitázhatatlan feladat széles minden mooskát (a magzatot és burkokat is odaérvény) a legnagyobb szigorral elkaraktatni s meg is semmisíteni, tehát légyen a le-

előres rendes vagy alformis, mert ezen talajra, alomra s mirtóra kivül, piszkától soha se tudhatjuk, hogy bajnak beforgásává nem leszen. Magát a leelőtt állatot, nevezetesen annak hátsó testrészt is gyökeresen letisztítanunk kell alvétnünk, mert különösen ragadály anyag azon is megtapadhat s továbbírtévesz szolgálhat alkalmul.

3. A gyökeres tisztogatás rendszerint nem is elég, hanem szükséges még, vagy legalább is czészerő, fertőtlenítést is végrehajtani oly formán, hogy az állatot látsó testrészein s leginkább farkát alatt, példánál körülvé, számbaj közt, farkán, 2%-os kromionnál jól lemosatjuk, állóhelyét 4%-os kékkő (szénsav, réz) oldattal felsőcsoljuk, jászlát pedig luggal leszóroltatjuk s a falat frissen bemesszeljük. Előadhatatlanul szükséges mindez akkor, ha ragadós elvetelés esete forog fenn, mely esetben még elkerülhetetlenül szükséges az, hogy az elvetelési készülő, vagy már elvetett állatot a többi körül elvároltjuk, vagy ha kivétel, az egységeket a betegétől is más tartózkodási helyre elkülönítjük, külön gondozók figyelve el kell helyezük s közvetlen vagy közvetett érintkezésnek megakadályozzuk.

4. Kívánatos sikert a baj tovább terjedésének megakadályozásában még mindezek végrehajtása után is csak akkor remélhetünk, hogyha az egységeknél látszó példányokat is bizonyos megfelelő védezés részesítjük. Egyetlen ragadós elvetelési esetben is gyamun, hogy egy vagy több egységnek látszó állatunkba a fertőző anyag után felt, következték még elzap azzal semmisíteni az előtti, mielőtt elszaporodván, romboló hatását kifejthetné. Az egész állatot alapos tisztításban és fertőtlenítésbe kell tehát minden vemhes állat méhüvelyébe nagy óvatossággal 1—4%-os kromionoldatot kell naponta egyszer 3—5 napon át beinjektálni egy oly irrigátorral, melyet elvetett állat fesszökevényét nem használunk. Ezt az irrigálást nagy ügyelettel úgy kell végrehajtani, hogy a cső csak egy arszanyira hatoljon a hüvelybe. Két százalékos kromionnal aztán az egységeknél látszó állatok hátsó testrészt is úgy kell fertőtleníteni, a hogy innt az elvetélre nézve mondva volt. Ha ez eljárásnak számos esetben határozott sikert hozhat, a nem veszélytől hátsó részéből nem tudnánk, hogy a ragadós elvetelés ellen minden egyéb küzelem teljesen haszontalan, úgy nem merném a mondtottakat melegen ajánlani.

5. Beszerzett bika, vemhes tehenet, akár van gyamu, akár nincs, czészerő a mondtott fertőtlenítéssel kezelni, mert számos a példa, hogy így idegen állat huroczta be a bajt, egységes helyre.

6. Elvetést és gyökylezt tehenet megakadályozhatunk részöl, ha kétszerét 2%-os kromionoldattal desinficizálunk anélcsos.

7. Úszót túlfalatlan hágnati nem ajánlatos.

8. Rokonságban tenyésztési az elvetelés miatt is veszélyes.

9. Nagyból tejhozam elérése végett zsaroló fejést úgy megfontolást érdemel.

10. Védni kell a vemhes állatot minden erőművi behatástól s munkába való teleröltéstől.

11. Megvénhesedett állatot felhagatni, közösből engedni nem czészerő.

12. Hasas állat hüvelyébe szakértelmelenül benyukálni nem jó.

13. Hátráfelve túlságosan lejtő állásban tartani a hasas állatot nem tanácsos.

14. Tulsok és különösen puffasztó eleséget nyujtani a vemhes állatnak káros.

15. Káros bármiképpen romlott, mérgező anyag meg felelő takarmányt és vizet nyujtani is.

16. Kedélyi izgatimaktól is czészerő a lehetőleg védeni.

17. Övni kell a meghűtetől.

18. Vigyázni kell némely orvosszerreke is banni.

Ezekből láthatja a kérdéstevő, hogy nincs kizárva, mikép a dőfés és erővel a vízbetérés elvetelés előldzhet, azonban esetében majdnem kötegetlenek tartom így látátnak, mely, hogy állatit ragadós abortus lepte meg, mely ellen, hogy mit teygen, elmondtam.

Megjegyzem, hogy ha a tanácsolatokat lelkiismeretesen végrehajta, az elvetett példányokat a tenyésztésben megtarthatta, mert azok valószínűleg nem fognak többé elvetelni. Különben is észlelhető, hogy 2—3 évi uralgat után az elvetelés magától is beszűnik, hogy azonban ezt bevárni nem tanácsos, az magától érthető.

Monostori Károly.

GAZDASÁGI GÉPÉSZLET.

Burgunyakiszedő eszközök.

A. I. az alábbi kérdést intézte a „Köztelek” szerkesztőéhez:

„Mely eszköz legalkalmasabb burgunyakiszedéshez s hol szereshető be.”

Burgunyakiszedésre sokféle eszköz és gép létezik, de ezek közül a feltétlen legalkalmasabakat meghatározni bajos lenne.

Hogy a burgunya kiszederése melyik eszközt válasszuk, az mindig is előtti galdokodási viszonyoktól függ. Ott, hol elegendő a kezező és aránylag olcsó is, minden esetben a kézező lenne legalkalmasabb, mert maj napig fényleg csak a kezező végzi a legbősi s legköteletesebb munkát a burgunyakiszedésnél.

De ott, hol a kezező kevés vagy drága és nagybó burgunyakiszedő gépek beszerzése nem lenne indokolt akár a szükséges befektetés tőke vagy vonóllat hiányában, akár pedig a kevesebb mennyiségű burgunya miatt, ott a tehenek.

A burgunyakiszedő elők alakjára hasonlítanak a tölőgő ekkéhek, azaz a különböző, hogy kormánylapjának, nem egy részt lapot képeznek, de 3—4 ágra szétagának. Ily burgunyakiszedő ekek nálunk kétélfék vannak alkalmazásában és pedig az egyszerű, mely csak ekeesthet bír s az fagerendlye van erdősive s elől egyszerű taljagerendlye van ellátva. Ennek ára Kúlné Ede gépgyárnál Budapesten 35 frt s azt két könnyű lö egész nap jól elhuzza. A másik a Sack-rendszert burgunyakiszedő eke, mely a villás ászaklata ekeesthen kívül még olmonkulóval — ászaklata előre hajló csorosolya — és indamelővel vagy szárhárítóval is el van látva. Az indamelővel vagy szárhárító — mely balélfé félrehajlított vaspálcából áll — rendeltetésé a még esetleg fennálló burgunyaszárakat az eke utjától félrehatárítani. Az egész eke vasból készült. Kapható Propper Samundl 41 frtért.

Ezekkel a munka olyformán történik, hogy az ekevel bevezetéseknél egyenesen a burgunyaszorba s a soron végig mennek. Az ekeket orra felújtra a burgunyafészkeket, melyek a hozzájuk tapadt földdel együtt végigcsuszának a kormánylapokon, hol az ágak közt a föld kúlna, és a burgunyagumók a harizák két oldalán hullnak le a föld szőre. Agyagos talajba, hol a föld jobban összeáll s nagybó gyökryöket alkot szántásokban is, ötagu kormánylap használándó, míg homokos talajra, hol a homok nem áll össze, héttagu kormánylap jó, mert ennek szűkebb nyílásán is kihull a homok s a gumók a nyitott barizádtól me-revebbre lesznek feltehető, úgy, hogy a bemóli barizát nem tekeredja el öök kényesen.

Minkétt ekevel úgy kell dolgozni, hogy mindig a második burgunyasort kell szántani. Az eke után 8—10 munkás jár a burgunyát

összeadandj. Egy éke munkabírása naponként átlag 0-50 kát hold.

Végül a tulajdonképpeni burgonyakiszedő gépek egy részének szerkesztése, hogy a gép korábban szerelt, állítható, azaz, vagy lapát-szerű szántóvas feljebb a burgonyafészket és a felette forgó tengely karjai a felemelt földet a gép jobb oldalra felé kiszorítja. A földdel együtt a burgonya is kiszorítatik. Hogy azonban nagyon messze el ne dobassanak a burgonyagumók, a forgó karok elé, jobb oldalán, állítható sordonyháló vagy hosszogóper gerelybe van szerelve, mely a kirepülő gumókat visszatarthatja, illetve egy sorban a földre ejti, míg a földrészeket nyílással át erteszti.

Ily burgonyakiszedő gépek dolgoztak az ÖMGÉ. átlag 1896. év október havában Rákos-Keresztúron rendezett burgonyakiszedő-gépversenynél, hol annak idején a Scholtz-féle burgonyakiszedő dolgozott legmegfelelőbbben, bár korántsem tökéletesen. E versenyről, valamint a versenyző gépekről részletes ismertetést közölnek a „Köztelek” 1896. évi októberi száma. E gépek éltek két évet, és így még először szükséges a akkor napokonként átlag 1-1,5 kát holdat tudnak elvégezni. Utánuk 8-10 munkás szükséges, hogy a kiszört gumókat összegyűjtse. Kaphatók Clayton és Schuttlervorhán 155 rért, Scholtz C. A.-nál Mathécs 120 rért.

Ezek azon eszközök, illetve gépek, melyekből a burgonya kiszédése végezhető. Elég jó munkát végeznek ugyan, de azért egyik sem tökéletes még, különösen akkor, mikor még áll a burgonyaszár. A legjobbat bájosa lenne megnevezni. Talán még a burgonyakiszelőtől éltek a legjobbak, mert legelősebbek a legegyszerűbbek. i. S. P.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

334. sz. kérdés. Ménesünkben, mely 70 dbból áll, egy betegség, melyet az állatorvos-influenzáns determinál és gyógyítani nem tud, járványserűleg lépett fel. A csóskók legelőjének, mely előbb jó szarvasmarhának való származott némi sással, éjjelre nyitott otlatu fedett akolban hálóknak, a kut, melyből isznak, közvetlen az állás mellett (5 ó) van, a víz a földszintől csak 1 méternyire van, egyszerű vagy eső alkalmával trágárel szivárgott bele, de a kut ki lett mervé. A csóskók többségét elfutottak, mely alkalommal nagyon megizzadtak, de utána folyvást tetek mozgásnak, de utána lettek bezárva. A betegség 3 egyéves és 1 hároméves csóskónál lépett fel, mely 4 darabból 2 éves elhaltott, a hároméves, mely nem volt oly nagymérvűnek beteg, meggyógyult, a harmadik éves két nap óta beteg.

A csóskó a legelőn nem eszik rendszeresen, sokat áll, majd járása támoigóvá lesz, a csóskó észrevéve a bajt, a legelőről bevezeti a csóskót a majorba, ezen felőri idő alatt, míg a csóskó meg, teljesen átízad és nagy léza van. Az állásokba állítva az izadás megszűnik, de rövid megrodorás után (ha rögtön nem csukatókalt) a bór és az egész test megrezik. Lecusatókaltatva, a testmérésük lakus ítélet szerint, megszűnik, a csóskó élénkebb lesz és eszik. Ezen állapot betegségében többször előfordul. Vagy rögtön, vagy 2-3 nap alatt, különösen a hátsólabák eladagának, de az első labák és a hástéjek is megdagad. A csóskók sokat fektésznek, léznek van és erősen nyögnek, míg végre elhaltak.

Az elhullott csóskó közül az egyik nőri, a másik arabs-angol eredetű volt. En csak egy év óta vagyok itt, így csak hallomásból tudom, hogy ezen baj tavaly is meg volt, de korábban és a most elhullott nőri csóskó testvére is elhullott épp oly tünetek közt tarvaly, mint ez most.

Kérem ezek után a tekintetes szerkesztőség jó tanácsát, hogy miképp védekezni kell ezen baj ellen, mert állatorvosunk a bajt nem tudja meggyógyítani.

B.-Szt-György.

335. számú kérdés. Birkaim között egy különös betegség terjedt ki, melyet sem én, sem a szomszéd gazdák nem ismernek. A megbetegedett birka, amelynek ellenkezője kevés van az egész falukban, egészen elveszti a véré, a szemhéj alát és szájbán a nyalkahártya teljesen ezretlen szárgásfehér. A megdőlött állat minden szerve egészséges, csak jellemző, hogy nagyon kevés vér van benne. Kérem tehát, ha valaki megismertette a betegséget és esetleges gyógy módjával.

Bolmány.

336. sz. kérdés. Homokos talajt szerető öszi szósós búkköny hol kapható, minő arányban, mikor kell ezt vetni és minő arányban kell azt rozsszal keverni?

Duka.

337. sz. kérdés. Takarmányréptát szeretnék az idén őszre eltenni, jóvá nyárg, hogy a nyáron hialnál szándékozott ökröknek ad-hassam. Kérem igen tisztelt gazdátársaimat, velem tudni, vajjon a gödörben való eltevés módján kívül van-e más megbízható mód a takarmányréptát nagy költség nélkül, hosszabb időre eltonni.

Homok-Szt-György.

338. sz. kérdés. Kérdés. Ezelőtt 3 évvel trágáryott kissé kötött agyagos talajban, melyben jelenleg árpa van — a mely jóvá évre ugar lenne, a takarmányszükséglet gyors pórlására augusztus hó folyamán liborhordtak vetni, a melyet csak jóvá májusig hagynék benn a földben s ennek lekerültével jóvá őszszel azt buzavál vetném el. Kérdem ezért t. gazdátársaimat, mily munkát adják a földemnek? s nem volna-e tanácsos a nagyobb siker elérése végett valami műtrágyát alkalmazni?

A bihor herét ha augusztusban tisztán védőnőnyélkűl vetem el keresztvetésűl mennyi mag szükséges kat. holdankint? őszszel ad-e már egy kis legelőt, s jóvá májusban kell-e földben meg lesze kaphatót, s mennyi körül a termés nagysága.

S. Berényi.

339. sz. kérdés. Buza áll szuperfoszfátot adtam és pedig a tábla fele része szuperfoszfát, a másik fele rész szuperfoszfát nélkül, az eredmény pedig az, hogy a szuperfoszfát nélküli rész holdankint egy keresztelt többet hozott. Mi az oka annak? Megjegyzem, hogy két táblán tettem kísérletet és mind a kettő úgy sikerült.

A táblák tavaszi vetése istállótrágyában zabosbúkköny volt. A szuperfoszfát 2-3 dik száma után m. h. 100 kg-ot elhintettem befogalóaltatam, a vetés előtt pedig Grubbertel porhanyóztottam a talajt.

Tolmács.

340. sz. kérdés. Egy kevés jó borseprum van és azt kis üstön szándékozom kifőzni: hogy meg ne kormázódjak a czerfes üstöt vízben akarom főzni, aképp, hogy azt egy vizet telt máskis üstbe helyezem és ezt fogja a tűz érn. Alázatos kéresem az, hogy felvilágosítást nyerejt arra, vajjon a víz fogja-e kelőiben hevíteni a czerfes árra nézve, hogy abból az alkalom kiparóghasson.

Szerednye.

341. sz. kérdés. Cseledeim a különféle malmok által őrtis alkalmával nagyon megrovidították magunkat meglopattak. Igynem történik velük, ha gabonajúgort lisztet cserélnek. Ezt elterelőnd, magam szeretném cseledeim gabonáját megőrtöletni.

Igen hála lennék, ha gazdátársaim szíveské lennének felvilágosítani, vajjon a Schweizer-féle szabadalmazott daráló- és őrtömlalom lokomból által hajtattva megfelelő-e a cél-

nak? Lett-e már valahol gazdaságban kipróbálva — és ha igen — hol?

E. B.

342. sz. kérdés. Kérek észves felvilágosítást az iránt, hogy magyar holdat képes egy marokrakó aratógép egy nap alatt levágni, ha az eleség labas és hányat, ha dilt? Egy olyan aratógép után hány ember szükséges a morkokat felkötöni és összekepelni?

Szolgaegyháza.

343. sz. kérdés. Szeretném a Kühne-féle kettes ékémet, amelyek a legkönyvűbb fajtából voltak, ugyanolyan könyvűségű kettes Sack-ékekkel helyettesíteni. Nem tudom azonban, hogy vannak-e ilyenek, hasonló könyvűségűek, ha igen, úgy kérem t. gazdátársaimat, hogy e rovathban sziveskedjenek azt értesésem adni, úgy szintén azt is, hogy ajánlják-e ezt a cserét. És sziveskedjenek tanácsot adni, hogy ezeket a kettes szerkezetű (legkönyvűbb fajt) Sack-ékekkel hol rendezjem meg.

Kis-Imárd.

345. sz. kérdés. Birtokom — Cs. P. 1000 □ élveket hold másként vetettem, mely szépen lett s ugyan feljődött. Bátorodom kérdezni, mikor lesz legelősebb aratni, vajjon bevándor-e a teljes megézésére vagy pedig félét éretten aratni. Továbbá cseleztürb-e a mákot sarlóval lefejezni, s azokba rakni, s otthon szárogatni, avagy kévékké normál s egy a földön szárogatni? Mindkét esetben növényi időjárás mellett meddig kell szárogatni mielőtt cseleztürb-e volna? Bátorodom továbbá kérdezeni a fentírt mennyiségűt minő eszközzel legelősebbül cselelni, gőzszelgőppel vagy ropárgó géppel vagy egyik eszközzel, melyik mód jobb és gazdaságosabb? Mindezekre nézve szives felvilágosítást kérve, kiváló tisztelettel vagyok késk szolgája

Kisfalud.

A. B.

Feleletek.

Lovak betegsége. (Felelet a 334. számú kérdésre.) A kérdés szövegéből csak általában annyit lehet következtetni, hogy a csóskók, valamely valószínűleg lázas betegségben hullaáltak el. A test némely tájain fejlődő duzzanatok némely influenzajárvány alkalmával észlelhetők, de épp úgy lehetnek az u. n. időfűszű tünetek. A megemlékezés, főleg a nyakon, dermenetnre vagy agyburokgyulladásra utalhatta, a merevedésen elene szó azonban az, hogy a merevedés csutakolásra zónlik. Kár, hogy az elhullott két csóskót nem boncoltattuk, mert a boncolás elene alapján szakértő esetleg teljes határozottsággal megállapíthatta volna a betegség természetét, mig így megközelítőleg sem tudunk róla véleményét mondani. Kétségtelen azonban, hogy az olyan kut, mely közvetlenül állás mellett van, majben a víz csak egy méternyire van a földszintől és melybe még a trágárel is lezívárgott egészségtelen és a benne levő szennyezett víz különféle betegségeknek lehet okozója s nem lehetetlen, hogy az adott esetben is az ivóvízlet jutott valamely fertőző anyag az állatok testébe. Az, hogy a megelőző években is fordulak elő hasonló esetek, még inkább szól a mellett, hogy a helyi viszonyok az állatok egészségére kedvezőtlenül s önkényt értheti, hogy főleg fiatal fejlődésben lévő állatok csak úgy maradhattak egészségesek, ha jó takarmány mellett tiszta egészséges ivóvíz is kapnak. A tulajdonosnak első feladata volna tehát jó, mely kut ásni, melybe szerves anyag s nevezetesen trágárel be ne folyhasson.

Birkák kevérsévsége. (Felelet a 335. sz. kérdésre.) A kérdésben foglalt adatok csak általában súlyos kevérsévségre utalnak, mely sokféle okokból fejlődhetik ki, mely utóbbiak felől csak a felforgató eső körülményei alapján szerethetik tájékozni. Minthogy ezáltal az elhullott állatok belső szervei ezek s így az általános kevérsévségre szokásos okai, nevezet-

tesen a tüdőfűgesség és méteylők kizárhatók, arra kell gondolni, hogy a kevés vagy a meg nem felelő minőségű takarmányozás oka a vérfogytagságnak. Ha a takarmányban tulkeves a protein, akkor a vér is kevés fehérjéjébe alkalmas és a vérfogytagságnak vagy vízértelenségnek megfelelő koros állapot fejlődik ki. Amennyiben a jelen esetben az a feltevés helyes, a proteint szemes takarmánnyal kellene pótolni, ha pedig az állatok viszonyos savanyú füves legelőn tartózkodnak, jók legelőre kellene őket áthajtani és a legelőssel kapcsolatban nekik legelőre egy ideig szemes takarmányt is adni. Mindenesetre a jángalatos azonban az ehullott állatok közül néhányat állatorvoson sal felboncoltatni, mert könnyen lehetséges, hogy a szakember a látszólag egészséges szervezetben is talál olyan koros elváltozásokat, melyek az ellulást okoz bízatosan felderítik.

Szűszös búknyó vetése. (Felelet a 336. sz. kérdésre.) A szűszös búknyót y-erősen hó első felében vetjük; ez esetben jövő tavasszal április hó utolsó napjaiban kaszálható. A rozsszal fele arányban keverhető, vagyis fél rész búknyó, fél rész rozsszal; ezen keverékek tal. holdankint 90—100 kg vetünk a rendszer 12 östös vetőgéppel. A szűszös búknyó magja Mauthner 0,00 megkereskedőnél szerethető be. Ami az idejéről illeti, arra nézve nevezett kereskedő szolgáltat legjobb felvilágosítással. K. K.

Takarmányra elvetési módja. (Felelet a 337. sz. kérdésre.) A gődörben való elvetés módja alatt, a takarmányrépának a beveremlése, illetve besavanyulását értem, mely esetben a répa felszólatoit kerli a veremlése. Ha arról van szó, hogy a takarmányrépát jó nyírjú arjakhoz eltarítani, akkor az elvetésnek ez a módja a legjobb s egyuttal a legelősebb is. A kelkőpeken beveremlé répa akár 2 östendiség is állál.

Bíborhere termesé. (Felelet a 338. sz. kérdésre.) A bíborherét őszel augusztus hó második felétől szeptember hó közepéig lehet vetni. Múttan a bíborhere csak egy kanna földdel ez a ezt korai föld takarmányra aknarjuk értékesíteni, a tulajdors koros őzsi vetése nem volna helyes. A bíborhere vetését egymagában s rozsszal keverve. En az utóbbinak adom az előnyt, egyrészt mert jóval több takarmányt kapunk, másrészt, mert a rozsa a bíborherét a téli fagytól védelmezi. Ha rozsszal vetjük, akkor előbb elvetjük a rozsort a rendszer sortóltságára, tal. holdankint 70—80 liter számitva, erre keresztben vetjük el azután nyomban a bíborherét k. holdankint 20 kg. magot számitva. Ha a bíborherét egymagában vetjük, akkor is 20 kg. öst-ötönk k. holdankint, melyet keresztvetés esetén köftök östünk.

A bíborherét május hó utolsó napjaiban, amint pombos virágai megjelennek, kaszálhatjuk; rozsszal keverve 160—200 q. egymagában vetve 70—100 q. zöldtakarmányt kaphatunk tal. holdankint.

A bíborhere amint említettem csak egy kaszálást ad; ősszel nem legelőhöz, tavasszal pedig az első kaszálást adja, kanna földtőlendő a föld, a buza elvetéséig fál egy méterhívesben restesztendő. A buza elvetése előtt tal. holdankint számitva 130 kg. 16va szuperfoszfát — a vetőszántásnál — kiszórni nagyon helyes lesz.

A bíborhere alá elegendő egytarlóhántás s egy középmély vetőszántás. Megjegyzem azonban, hogy a vetőszántást legalább egy hátul a bíborhere elvetése előtt adjuk, mert a frissen szántott s nem illepedett földben a bíborhere sűrűlődik. Ezen utóbbi körülményre különösen felhívom figyelmét. K. K.

A szuperfoszfátot buza cseleklyék szalmatermesése oka? (Felelet a 339. számú kérdésre.) Határozott választ azon kérdésre, hogy miért termelt a szuperfoszfátot terület m. holdankint egy keresztel kevesebbet,

mint a trágyázatlan, a viszonyok közelebb ismerete nélkül adni nem lehet. Egy kereszt költőseggé holdankint magában véve nem nagy s így lehetséges, hogy a trágyának a termése hűsése nem volt, vagy azért, mert nem volt elegendő mennyiségű szuperfoszfát. Ezen peőb-mert a szuperfoszfát alkalmazásánál valamely hiba követhetett el. Az se lehetetlen, hogy a talaj nitrogénben bővelkedik, hogy ezen tápanyag van túlsúlyban, minek következtében a gabona főleg sőt nével, a foszforoszátrágyázás folytán a megfelelő arány helyre áll s a gabona nagyobb arányt szűszös búknyót magot a miért is czélzerű a cséplési eredményt bevárni, mert a kevesebb szalmatermesé daczára is több lehet a magtermés. Az is előfordul nem egyszer, hogy a trágyázott területen jobban fejlődik a növényzet a ezért a talaj vizkésletét inkább igénybe veszi, ha már most tartósabbi szárazság áll be, a jobbak növeksi gabona hamarabb megszűnik a szárazság, mint az, a melynek fejlődése nem volt oly buja és végeredményben ez terem többet. Az sem lehetetlen, hogy a trágyázott rész talaja silányabb volt, vagy egy faor mellett volt ezen rész, vagy más volt az elővetemény egyszerű sok oka lehet ezen eredménynek s azért. Az előzőekben felszámolt okok közül melyiket ismeretelő lehetne megadni. Cs. S.

Borsóprú kifűzése kálstűn. (Felelet a 340. sz. kérdésre.) Borsóprút kálstűn közöni oly módon, amint azt a kérdésvető ur leírja, lehetne ugyan, azonban ezen eljárás mellett a kifűzés igen hosszú időt venne igénybe s e mellett oly jól szeszartalmu folyadék nyeretnék, amelyek még ismételve, esetleg kétszer is le kellene párolni. Ez ökből ezen eljárást nem ajánlom.

A károsodás megállása czéljából leg-egyszerűbb lenne a kislűstöt egy ázókaróval ellátni, amely kavarókeszűlek a leparlás alatt folytonosan kavarásban tartatva, a seprének az üst falához való odagésését s így a seprű megkimoszódását meggátolná. Ha azonban a kislűst szerkezeténél fogva ilyen kavarókeszűlek nem lenne alkalmazható, úgy lehetne azon eljárást alkalmazni az, a jégel kétfelvetés utó leír, oly módosítással azonban, hogy a kislűst egy oly másik ístebe helyetnének el, amely teljesen zárt és biztosító szeleppel, manometerrel, továbbá vízbeeresztő csappal és vizumatóval lenne ellátva. Ezen erősfűlú kazánban a biztosító szelep beállításával 1¹/₂—2 atm. nyomásig gőz lenne előállítható s azon hőfoknál, amely ezen magasabb nyomásnak megfelel, a leparlás elég gyorsan történne s a párlat is oly erős lenne, hogy legfeljebb csak még egy leparlásra lenne szükség. A kislűstnek egy kelene elhelyezve lenne, hogy ne a vízben, hanem az alsó üst gőztörében álljon. Q.

Schweitzer-fele örömlalom. (Felelet a 341. sz. kérdésre.) A „Schweitzer“-fele örömlalomnak ezental valószínűleg fontos szerepet lesz a gazdaságban. Mikor az eredeti Schweitzer-fele malom dolgozott nálunk, akkor hitűt, hogy az egész szerkezeti berendezés, valamint a malom munkája gazdasági czélokra tökéletesen megfelel. Egyaránt jó őrlőt és daráló a malom; sziszakérmény pedig egészen jól különválasztotta a derezt, korpát és lisztet. Az egész szerkezet egyszerűsége pedig a mellegbizonyítást, hogy e malom minden gazdaságban, szakszatótól molnár nélkül is jól munkát fog végezni.

Sajnos, hogy ezt a sok jó tulajdonságot csak az eredeti gépek mutatták. A gázközönység kapva kapott a hasznosnak ígértékő gépeken, de csakhamar csalódva kellett tapasztania, hogy éppenséggel nem jók, mint a minőknek hitűk voltak. A hib, a rozsa anyagban, hanyag szerelésben rejlett.

Legújában a Ganz-fele vasöntő és gépgyár vette át e gépek gyártását s most mindenesetre meglesz a kellő garancia a

gépek anyagát is illetőleg. Hogy az újában, már a Ganz-gyárban gyártott Schweitzer-malom mennyire bizonyultak jónak kint a gazdaságban, arról még az idő rövidsége miatt nem lehetünk adekíténi nincsenek de igazán reménykelt, hogy ezental nem lesz rájuk panasz.

Szerény véleményem szerint a Schweitzer-malom mostani alakjában s anyagfajlése meg fog felelni a gazdaságban egy lisztelőre, mint darálóra. Még az ősz folyamán egy ily Schweitzer-féle malom alapos és buzamos nékba alá veszek s nem fogom elutasítani a kísérlet eredményét a „Köztelek“ hasábján részletesen ismertetni. I. S. F.

Marokrák aratógép munkabírása. (Felelet a 342. számú kérdésre.) A marokrák aratógép munkabírása rendszer körülmények közt, tehát jó gépvezetővel és rendes gabonában egy közönsegg munkanpara számos tapasztalat alapján 10—12 magyar (1200 [2] üles) hold. Ez az eredményt két közepérső földi rendszer körülmények közt ugyancsak lehet vétező s kétfelhe alapján valamely gazdaságban beszerzendő aratógépek számanak megállapításánál.

Hogy mennyit végez a marokrák aratógép föld gabonában, arra nézve pontos észleleteink hiányában csak azzal felelhetünk, hogy mindenesetre annyit, mint hat-hét kaszás. Ez különben nem alaptartó meg papirosra, mert igen nagy befolyással van a munka mennyiségére a gabona megdőlésének mére s főleg a gépvezető ügyessége. Még a tellesen megdült gabonát is lehet elég jól aratni géppel, mindenesetre olyan jól, mint kézzel, csak kell tudni a gépet vezetni.

A marokrák aratógép után 20 munkást kell számitani, meg pedig 5 férfi kövételésre, 10 gyermekre vagy asszonyt marokszedésre és 5 kőtűcsinálót. Ez a husz munkás kellemen megköveteli a marokrák aratógép munkáját, sőt rendszeren álló gabonában, mikor kévényi morkot is lehet a géppel lerakítani, még kevesebbet, esetleg 18, 16 munkás is megfelel. Ugyanezen munkások végezhetik azután a képfelést is, mely itt annyiban megy gyorsan, mint a gép szabályos körökben rajka le a morkot s így a kévék ősszedésében is könnyebben végezhető. I. S. F.

Sack-szeresztű ekek. (Felelet a 343. sz. kérdésre.) Pontoson olyan sulyú Sack-szeresztű ekek ekek, mint a Kühne-fele R F jegyű könnyű kettős eke, nincsenek, vagy ha esetleg gyárják is, aligha lesznek erős, tartós ekek.

A Sack-szeresztű kettős ekek közt a Z F N s újában az eredeti Sack-fele Z H Z N kettős ekek bizonyultak legjobban, különösen az utóbbi. Ennek sulya taligával 126 kg, míg a Kühne-fele könnyű kettős eke sulya 105 kg, a Bacher-fele Z F N Sack-szeresztű kettős eke sulya 108 kg, taliga nélkül, a Kühne gyártmányú Z F W Sack-szeresztű kettős eke sulya taligával 124 kg, taliga nélkül 84 kg. A sulyadatok az illető árjegyzékekől vannak kivéve.

Ha kérdésvető Sack-szeresztű kettős ekeket akar használni, akkor legjobban, ha eredeti Sack-ekek veszi, mert ez esetben biztos lehet róla, hogy minden tekintetben kifogástalan gépet kap. A Sack-szeresztű ekek ma a legtöbb gáz. gépgyáros gyártja már, de eddig még mindig az eredeti Sack-eké áll első helyen.

Drágább s valamivel nehezebb ugyan mint az utánzatok, de jobb is azoknál. Eredeti Sack-eké kaphatók Propper Samu gépraktárban (Budapest, V. Váci-körút 52.) A Z H 7 N jegyű kettős Sack-eké felé talán legjobban még meg lehet utána menni a Bacher- és Sack-szeresztű ekek is (Budapest, VI. Nagymező utcza 68.), de itt Z H 7 N jegyű nem kapható csak Z F N jegyű, melynek nehezekebb a szerkezete. I. S. F.

A „HUNGARIA“

MŰTRÁGYA, KÉNSAV és VEGYI IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ajánl:

SUPERFOSZFÁTOT, CHILISALÉTROMOT

és minden más műtrágyaféléket, legintányosabb áron és elismert kiténés minőségben.

Központi Igazgatóság:

BUDAPEST,

V. Váci-körút 21. szám.

Herényi Gotthard Sándor

és

Rovara Frigyes

művelt érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.

☞ Gyümölcs és szőlő borkészítési gépek. ☜
☞ Gyümölcs és szőlő sajtók, folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel, és nyomorú szabályozóval. A munka képesség 20%-a nagyobb, mint bármely más sajtónál.

Szőlő és gyümölcs zúzó és bogor morosolók.

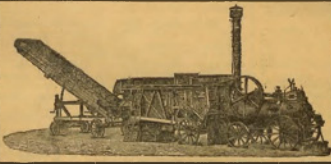
Teljesen felszerelt szűretési készletek.
Szőlő és gyümölcs őrők, Aszalt készítőek gyümölcs és fűszerek aszalására, gyümölcs vágo és hámozó gépek legújabb szerkezettel szah, önműködő „Syphonia” gyümölcs és szőlővessző peremzők, gyűjtőnk és szállítónak jótállás mellett a legjobb kivitelben 4124

Mayerth Ph. és Társa

cs. kir. kizár. szabad. gazdasági gégyár, vasöntő és gőzhámor

BECS, II. kor., Taborsirastra 76.

KÉREK telve 300 arany, ezüst és bronz árméval — Árjegyzékek napján és bármikor. — Képek és ábrák a társaság honlapján.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági géppárosok,

BUDAPESTEN.

V., Váci-körút 60. szám.

Kedvező árak és fizetési feltételek mellett szállítanak kintünben működő és több fontos újítással bíró

gőzcséplőkészleteket

valamint kazalozókat

minden nagyságban a legmesszebbmenő jótállás mellett.

Úgyanott egyetemes és többvasúti ekék, boronák, hengerek, trieurók, vetőgépek, kaszáló- és aratógépek, lógereblék, járgányos cséplőkészletek, rosták stb. rendkívüli nagy választékban, a legjobb szerkezetben olcsó árakon beszerezhetők.

KÉPES ÁRJEGYZÉK ÖSSZES GAZDASÁGI CÉPEKRŐL KIVANATRA INGYEN ÉS BÉRMENTVE KÜLDETIK.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.

Elők: TELEKCI Géza gróf. Alnökö: OSÁVOSSY Béla.

Társasági tagok:
ANDLÉSSY GÉZA gróf. BEJANOVICS SÁNDOR, DESSERFFY ARISTID, KÖRÁTHY RÉLA, PECHY TAMÁS, PÉSPÖKT ERH, BERENK GYULA, SZENTIRÁTI KÁLMÁN, SZILÁSSY ZOLTÁN, SZÓTYI SZERBOLD, TILKAI SÁNDOR gróf.
Társaságát: SZŐNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaságosság általános elismerése szerint híven megtelje hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaságosság évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegészítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári béléggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmányt és szalmaleseletet

tűzkár ellen a szövetkezet

tetemesen olcsóbban

biztosítja, mint a hazánkban működő bármely más biztosító intézet.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% engedményben részesülnek.

Kiszáradt, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

A díjak fizetését a felek kívánataira változ ellenében eszterember elsőjéig halasztjuk.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügyosztók.

3019

A zaltzhnai kénkovand ipar r. t.

BRASSÓI

kénsav- és műtrágya-gyára

ajánlja legjobb minőségű mindennemű

MŰTRÁGYÁIT

a t. cz. gazdáküzeműség b. ügyelmébe.

Árajanlatokkal készséggel szolgál a

Központi iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5.

Közvetlen Amerikából

importált,

most megérkezett

Poland china

tenyészertések pedigrével.

PICK OSWALD

VIII., Külső Kerepesi-út 1. sz.

